

הרבנית הצדקנית מרת שטערנא-שרה ע"ה.

יום רביעי

י"ג באלול

יום נישואי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע עם הרבנית הצדקנית מרת נחמה-דינה ע"ה.

יש ללמוד בימים אלו דרושי חתונה של רבותינו נשיאינו, ובפרט אלו שנאמרו בחתונת הרבי הריי"צ.⁷

יש לפרסם, שאלה שעורכים בימים אלו חתונות – יוסיפו עוד יותר בשמחה, וכן אחר-כך בשבעת ימי המשתה, ועל-דרך זה באלו שנמצאים בתוך שבעת ימי המשתה שלהם, ומה טוב – להוסיף גם במספר הסעודות. ובפרט במנהג ישראל ("כפי שהיה פעם הסדר בכל חתונה") לעשות סעודה לעניים, ודווקא שם היו מביאים מהמובחר.⁸

יום חמישי

י"ד באלול

ביום זה – שלושים יום לפני חג הסוכות – מתחילין לדרוש בענייני החג, ובוזה נכלל במיוחד "לדרוש", היינו השתדלות יתרה

החילוק שבין פרק שלישי לפרק רביעי, שהרי גם בחלוקה לשני פרקים יש נפקא-מינה לדינא, עכ"ל.

מאיך, לאחר מכן, בהתועדויות תשמי"ט ח"ד עמ' 279 ובספר-השיחות תשי"ג (מוגה) ח"יב עמ' 681 הערה 104 מביא את שני הצדדים, ובספר השיחות תשס"א (מוגה) ח"יב עמ' 797 הערה 15 איתא "וצי"ע ובירור בזה" [תודה לקובץ 'הערות התיאוש' – לוד, חובי עג עמ' 64 שהעירו על מקור זה].

6] לפרטים אודות חתונה זו, ראה בספר נישואי הנשיאים. 7] 'התועדויות' תשמי"ט ח"ד עמ' 315. וראה גם

(ובפרט בהתחלה והפתיחה רכל השלושים יום), בעניין השמחה ד'זמן שמחתנו⁹, וכן להשתדל בנתינת צורכי החג לכל הזקוקים לכך שלושים יום לפני החג, כדי שיוכלו להתכונן ל'זמן שמחתנו' מתוך שמחה וטוב לבב, ועוד לפני זה – בנוגע לצורכי ראש-השנה, כלשון הכתוב "אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו"¹⁰.

יום שישי

ט"ו באלול

התייסדות ישיבת תומכי-תמימים (בשנת תרנ"ז). נכון להוסיף בימים ט"ו-ח"י אלול: בלימוד החסידות (ובפרט מהבעש"ט ואדמו"ר, אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ובמיוחד של אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע) ובנוסף – לקבוע בהם בכל מקום האפשרי שיעורים חדשים (מלבד חיזוק הקיימים מכבר); בעבודת התפילה (הקשורה במיוחד לישיבה זו); בצדקה, כולל ברוחניות – להיות 'רות האיר'; לערוך התועדות חסידיות, 'ברוב עם הדרת מלך', בכל מקום שישנה בו ישיבת תורת; לפתוח בכל מקום המתאים פניף חדש לישיבה זו, ועוד.¹²

7] 'התועדויות' תשמי"ח ח"ד עמ' 264.

8] ר"ד משיחת י"ד אלול תשס"א.

9] שו"ע אדה"ז סי' תכט ס"א.

10] וזאת נוסף על השמחה שבכל שבת 'יובים שמחתכם – אלו השבתות' (ספרי בעלותך י, ג), אף שעיקר עניינו של שבת הוא תענוג 'וקראת לשבת עונג' – ספר-השיחות

תשמי"ח ח"יב עמ' 625. וראה גם סה"ש תשנ"א ח"יב עמ' 806.

11] נחמיה ח, ג. וראה לקוטר-שיחות כרך יד עמ' 369 ואילך,

ושי"ג – סה"ש תשס"א שם עמ' 808.

12] עי"פ 'התועדויות' תשמי"ט ח"ד עמ' 315 ואילך.

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תעו

ערב שבת-קודש
פרשת כי-תצא
ח' באלול ה'תשס"ג

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש פרשת תצא

ט' באלול

הנערים) 'להכות' בקריאת שם 'עמלק'. לכאורה אין לזה שום מקור ועל-כן נראה שנכון להימנע מזה.²

מנחה: מנהג הקוראים להגביה קולם בפסוק האחרון 'השקיפה' (קריאת מילת 'השקיפה' – מלעיל!):¹
פרקי-אבות: פרק ב'.

יום שני
י"א באלול

יום נישואי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע עם

כ"ק אדמו"ר הזקן הורה לכתוב בספר-תורה 'דכא' (בפרשתנו כג,ב), באל"ף לבסוף, ולא בה"א.¹

"זכר עמלק" בסוף פרשתנו (ובפרשת 'זכור') יש לקרוא בפעם הראשונה 'זכר' (בצירי) ובפעם השנייה 'זכר' (בסגול) בין בשביעי ובין במפטיר.²

ככמה בתי-כנסת פשט המנהג (בעיקר בקרב

ישראל (שלפני הפרק) וירבי חנניה (בסופו) יש לומר לכל פרק בנפרד.

לראשונה מצאנו את הנושא בשיתח שי"פ תצא תשמ"א (הנחה בלה"ק סכ"א), שם הביא הרבי ראה מהנהוג בה: "מאחר שבשבת זו לומדים שני פרקים בהמשך אחד, ובאופן שאמירת משנת יכל ישראל (קודם הלימוד) ומשנת ירבי חנניא בן עקשיא (לאחרי הלימוד) היא רק פעם אחת, על שני הפרקים כאחד [משנת יכל ישראל – קודם התחלת פרק ראשון, ומשנת ירבי חנניא בן עקשיא – לאחר סיום פרק שני] – מובן, שישנו קשר ושייכות בין שני הפרקים, ועד שלומדים אותם בהמשך אחד".

לאחר מכן, במשך השנים, דן בזה הרבי פעמים רבות, ודרש לחקור ולברר זאת, **ללא מסקנא סופית** (כמה מהשיחות הובאו ביביאורים לפרקי אבות) מהדורות תשנ"ו עמ' 8-9. בהתוודעויות תשמ"ו ח"ד עמ' 444 מחלק, שבכלל אין לומר את המשניות בין הפרקים כמו שאין מפסיקין בין שתי פרשיות מחוברות בקריאת התורה, וצריך לאומרו רק בין הפרקים היו כדי להפריד בין משנה וברייתא.

בהתוודעויות תשמ"ו ח"ד עמ' 400, לאחר שמביא ראה לנושא זה מקרבנות מוסף דסוכות ודוחה אותה, מסביר שמצד תוכן מרז"ל אלו והסיבה לאמירתם מספיק לאומרם פעם אחת, ומאידך מביא ראה להיפך מכן שצריך להפריד בין פרק ה' שהוא משנה לפרק ו' שהוא ברייתא (כמודגש בתחילתו "ישנו חכמים בלשון המשנה"), ואמירה זו היא "העצה הכי פשוטה" לעשות כן. ומסיים: "ומיש יש ללמוד גם בנוגע לפרק שלישי ופרק רביעי (אף ששניהם משנה ולא ברייתא) – כי, נוסף להטעם שאין לחלק באופן האמירה דפרק חמישי ושישי לשלישי ורביעי, יש צורך להדגיש את

1 שו"ת שארית יהודה יו"ד סי' טו. ושם, שיצווה להגיה ספר-תורה שהיתה תחילתה כתוב בה"א וציווה לכתוב באל"ף דווקא." היום יום, ז' באלול. ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. וראה בשו"ת דברי-נחמיה (דף נט,ג, הובאו בהוספות לשו"ע אדה"ז חלק ה' עמ' 1898). מכתבי הרבי בזה נקצבו בשיערי הלכה ומנהגי יו"ד סי' קטז, וגם שם הורה להגיה. ואם יש ספק בדבר – יש לבדוק את הסייט לפני הקריאה. אבל בדיעבד, כיוון שיש דעות אחרות, כתב בקצות-השלחן בבדי-השלחן סו"ס פו, שאין להחליף את ספר-התורה אם נמצא בקריאה שכתוב בה"א.

2 הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ספר-המנהגים עמ' 31, ובאריכות שם עמ' 72. וראה 'התקשרות' גיליון כה עמ' 17 הערה 3.

3 בשש זכירות, הנדפסות בסידורים מסויימים, ציינו להוראת הרבי לקר"ת גם לענין 'זכר' בצירי או בסגול **שם**. אבל אין זה שייך לנושא, ע"פ האמור באג"ק כרך יב סי"ע ג (במענה לשאלה מדוע אין מסיימים כמה פסוקים שם) "אין הכוונה לקריאת פסוק או פרשה, כ"א לכירת ענין". ומה שנהג הרבי בעצמו לחזור תיבות אלו ואחרות (ככמה מקומות), אינו הוראה לרבים.

4 ראה בארוכה בזה בגיליון 'התקשרות' דשי"פ תצא תשנ"ו, גיליון קט. וכבר כתבו כן בדורות שעברו, ראה ילקוט-יוסף – מועדים (כרך ה) עמ' 259 ס"ה, משיית בן ימין ומהר"א פלגי.

5 לוח כולל-חב"ד, בקריאת שבת הבאה, ומציין לירושלמי מעשר-שני פ"ה הי"ט. ולכאורה הענין שייך גם לקריאת שבת במנחה ושני וחמישי.

6 לבני חו"ל: פרקי-אבות – פרקים א"ב. את המשניות כל

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ח' באלול ה'תשס"ג – ט"ו באלול ה'תשס"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	ח' באלול	ה'ל' שכירות. פרק ד-ו.	ה'ל' עדות. פרק ה.	מ"ע ר. מל"ת רלח.
ב'	ט' באלול	פרק ז-ט.	פרק ו.	מ"ע רא.
ג'	י' באלול	פרק י-יב.	פרק ז.	מל"ת רסו. רסח.
ד'	יא באלול	פרק יג. ה'ל' שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מל"ת ריט. מ"ע רמד.
ה'	יב באלול	פרק ג-ה.	פרק ט.	מ"ע רמד.
ו'	יג באלול	פרק ו-ח.	פרק י.	מ"ע רמב.
ז'	יד באלול	ה'ל' מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יא.	מ"ע קצו. מל"ת רלד.
ח'	ט"ו באלול	פרק ד-ו.	פרק יב.	מ"ע קמב.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר*		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ח' באלול	4.13	5.04	5.26	6.22	9.27	12.39	1.11	7.00.3	7.25
ש"ק, ט' באלול	4.14	5.05	5.27	6.23	9.27	12.39	1.11	6.59.0	7.24
א', י' באלול	4.15	5.06	5.28	6.23	9.27	12.39	1.10	6.57.7	7.22
ב', י"א באלול	4.16	5.06	5.29	6.24	9.27	12.38	1.10	6.56.4	7.21
ג', י"ב באלול	4.17	5.07	5.29	6.24	9.27	12.38	1.09	6.55.1	7.20
ד', י"ג באלול	4.18	5.08	5.30	6.25	9.27	12.38	1.09	6.53.8	7.18
ה', י"ד באלול	4.19	5.09	5.31	6.25	9.28	12.37	1.08	6.52.5	7.17
ו', ט"ו באלול	4.19	5.09	5.31	6.26	9.28	12.37	1.08	6.51.2	7.16

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי הענין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
תצא	6.23	7.35	6.38	7.37	6.30	7.37	6.40	7.36
תבוא	6.14	7.25	6.29	7.27	6.21	7.27	6.31	7.27

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
מור"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

עשה רצונו כרצונך

הוא היה אומר: עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו; בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. הלל אומר: אל תפדוש מן הציבור ואל תאמין בעצמך עד יום מותך ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו ואל תאמר דבר שאי-אפשר לשמוע שסופו להשמע. ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תיפנה (פרק ב, משנה ד)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא: עשה רצונו כרצונך – פזר ממונך בחפצי שמים כרצונך, כאילו פיזרת אותם בחפצך. שאם עשית כן, יעשה רצונך, כלומר יתן לך בעין יפה. פירש כ"ק אדמו"ר:

עשה רצונו – על האדם לעשות ולפעול רצון חדש למעלה, וכפירוש הידוע בלשון חז"ל "עושי רצונו של מקום", שעושים רצון חדש למעלה. ולדוגמה: יהודי עלול לחשוב שהיות ואנו נמצאים עדיין בגלות, בהכרח לומר שזהו רצונו של הקב"ה, ואם כן מה יכול הוא לעשות? על זה אומרת המשנה שיש לפעול רצון חדש למעלה, שהגאולה תהיה תיכף ומיד.

כרצונך – ניתן לעורר רצון חדש למעלה אך ורק כאשר האדם עושה זאת מצד הרצון שלו, ולא מפני ששמע על כך ממישהו אחר וכיוצא בזה.

(משיחת שבת-קודש פרשת מסעי תשד"מ – בלתי מוגה)

צריך ביאור: לכאורה יש כאן עבודה על-מנת לקבל פרס ("כדי שיעשה... כדי שיבטל"), בניגוד למה ששינינו לעיל "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על-מנת לקבל פרס". והביאור:

עשה רצונו כרצונך – על-פי שורת הדין מספיק מילוי רצון הבורא בפועל, אולם מידת חסידות מחייבת שגם רצונו של האדם יתאים לרצון העליון, רצון ה' צריך לחדור ולהיות גם רצונו של האדם.

והתנא מרגיש את כוח הרצון דווקא, שכן הרצון שולט על שאר כוחות הנפש, מכוח המעשה ועד לכוחות של שכל ומידות – הרצון מסוגל להטות את הרגש ואת השכל שיהיו מתאימים אליו. לכן יש להשתדל ביותר לגבי כוח הרצון, ואין לומר די במעשה בפועל, ואף לא בעבודת השכל והמידות, שכן כאשר הרצון אינו כדבעי, הוא עלול להטות בסופו של דבר את השכל והמידות, ועד למעשה בפועל.

כדי שיעשה רצונך כרצונו – ידועים דברי הרמב"ם, שהייעודים הגשמיים שבתורה אינם בגדר מתן שכר, כי אם דברים המאפשרים את שמירת התורה מתוך מנוחת הנפש. והנה, לכאורה יש מקום לומר, שבמה דברים אמורים, בעבודה שעל-פי שורת הדין, שבה ברור שהקב"ה "מחוייב" כביכול לאפשר לאדם לעבוד עבודה זו מתוך מנוחה; אולם בעבודה שלפנים משורת הדין – אין הכרח שיקבל האדם סייעתא דשמיא עליה. והתנא מלמדנו, שכאשר האדם מקיים את ההוראה "עשה רצונו כרצונך", שהיא עבודה במידת החסידות, כנ"ל, אזי "יעשה רצונך כרצונו", היינו שהקב"ה יקיים את רצונך לעובדו במידת החסידות, הוא יבטל את הדברים המונעים וישפיע את כל הברכות הנדרשות לך.

(משיחת שבת-קודש פרשת תזריע-מצורע תשמו"ז – בלתי מוגה)

בחודש אלול כל אחד יכול "לקחת" אלוקות

כשהמלך בהיכלו, אין מכניסים לשם כל אחד ואזי יכול האדם להעריך נכון את מעמדו ומצבו □ לעומת זאת בחודש אלול, כש"המלך בשדה" ובקירוב לכולם, יש חשש שקירוב זה יטעה את האדם לחשוב שמצבו הרוחני טוב דיו □ בשעת התפילה "יוצא" האדם ממעמדו ומצבו והוא בתנועה של ביטול, אבל בלימוד תורה, המתלבשת בשכל אנושי, עלול הוא בטעות להיות שבני-רצון מעצמו □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. המדובר לעיל (בהמאמר) ש"אין דברי תורה מקבלין טומאה" – הרי זה רק בנוגע להתורה עצמה, שאין זה מוזיק להתורה, מה- שאין-כן בנוגע לאדם הלומד – הרי בעניין זה אמרו רז"ל¹ "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו כו" (ההיפך מזה). ולכן צריכה להיות זהירות ביותר שלימוד התורה יהיה כדבעי – עוד יותר מהזהירות הנדרשת בעבודת התפילה, כי, אף שתפילה היא עבודה מלמטה למעלה, ואילו תורה עניינה מלמעלה למטה², ואם כן, השייכות להתורה להעניינים שלמטה היא פחותה משייכות התפילה לעניינים אלו, הרי כל זה הוא בנוגע להתורה והתפילה עצמן, אבל לגבי האדם – עליו להיות זהיר בתורה יותר מאשר בתפילה.

ב. ויובן מהחילוק בין חודש אלול לחודש תשרי: בלקוטי תורה³ ישנו משל על החילוק בין אלול לתשרי: אלול – הוא כמשל המלך הנמצא בשדה קודם שבא לעיר, ובתשרי – כמלך הנמצא בהיכלו. בשעה שהמלך נמצא בהיכלו, אין הכל יכולים להיכנס אליו, ויש צורך בכמה וכמה הכנות. כשהמלך יוצא אל העם, אל השדה, הרי אף שבהיותו שם אינו ככל תפארתו וגדולתו כמו בהיכל מלכותו – הרי מצד זה גופא ישנה המעלה, שכל אחד יכול בעצמו לדבר עם המלך, והמלך "מקבל את כולם בסבר פנים יפות", ומקבל מכל אחד את בקשתו. באלול בא הקב"ה אל כל אחד ואחד

1 פ"ה (תו"מ ח"ד ריש ע' 274)..

225. וש"נ.

6 מכאן עד סוף הסעיף – הוגה ע"י כ"ק

אדמו"ר (כאידיש), ונרפס בלקו"ש ח"ב ס"ע 378

ואילך. במהדורא זו ניתוספו ע"י המו"ל עוד

צינוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

7 פרשתנו לב,ב. וראה גם 'תורת-מנחם

2 ברכות כב,א. וש"נ.

3 יומא עב,ב.

4 ראה גם 'תורת-מנחם – התוועדות' ח"ד

עמ' 200. וש"נ.

5 ראה גם שיחת ש"פ מטו"מ ס"ד (שם ס"ע

מישראל, וכל אחד ואחד מישראל יכול למסור לו את בקשתו, כמבואר בלקוטי-תורה באריכות.

אבל מצד זה מובן, שכאשר המלך נמצא בשדה, יש צורך בזהירות גדולה יותר, דמכיוון שהאדם נמצא במעמד ומצב שלו, ואף-על-פי-כן בא המלך אליו ומקבל את בקשתו, ויתירה מזה, מראה לו סבר פנים יפות – יכול הוא לטעות ולחשוב שטוב הוא להישאר באותו מצב, וראיה לדבר, שבהיותו במצבו זה בא אליו המלך.

בשעה שהמלך נמצא בהיכלו – שם אין אפשרות לטעות, שהרי שם אין מכניסים אותו פנימה, אלא אם כן עבר את כל ההכנות הנדרשות לזה, ומכניסים אותו רק במידה שהוא ראוי לה, כלשון הגמרא¹⁰ "הראוי לחצר לחצר, הראוי לגינה לגינה, הראוי לביתן לביתן"; אבל כשהמלך בשדה – אזי אפשר בקלות לטעות, ולכן יש צורך בזהירות ביותר.

וכן הוא גם בחודש אלול: עניין זה שהמלך בא אל כל אחד ואחד, מבלי הבט על מצבו, ומראה לו פנים שוחקות – הרי זה מעלה גדולה ביותר, שכל אחד ואחד מישראל יכול "לקחת" אלוקות. אבל, מצד מעלה זו גופא – יש צורך בזהירות ביותר, כדי שלא יבוא לידי טעות, שיכול הוא להישאר במעמדו ומצבו, וראיה לטעותו¹¹, שאף שנמצא עתה ב"עובדין דהול" ל"ט מלאכות (שהרי אלול איננו יום-טוב¹²), אף-על-פי-כן נותנים לו את הגילוי די"ג מידות הרחמים, וכמאמר הגמרא¹³ "מלמד שנתעטף הקב"ה כש"ץ", ויעבור הוי' על פניו ויקרא הוי' הוי'¹⁴, שזוהו משם הוי' שלמעלה מהשתלשלות.

ג. ועל-פי זה יובן גם בנוגע לתורה ותפילה: תורה – היא גילוי שלמעלה מהשתלשלות, ולכן "אין דברי תורה מקבלין טומאה", כיוון שזהו עניין של המשכת העצמות. אבל, מצד עניין זה גופא, הרי בנוגע להאדם הלומד יש צורך בזהירות ביותר – דכיוון שהתורה ירדה למטה, והאדם יכול להבינה בשכל האנושי, יכול הוא לחשוב שטוב כפי שהוא במעמדו ומצבו עתה ("עס איז גוט אזוי ווי ער איז"), בראותו שמבלי הבט על מעמדו ומצבו זה לומד הוא תורה ומבין את חכמתו ורצונו של הקב"ה, ואם כן, הרי זו "ראיה" שמעמדו ומצבו אינו משנה ("עס מאכט ניט אויס").

בתפילה, שעניינה עלייה מלמטה למעלה – הרי בעומדו להתפלל יוצא הוא ממציותו. בתפילה אין מקום להמציאות שלו, שהרי גם מה שמדובר בתפילה אודות מציאות הבריאה, הרי זה כפי שהבריאה באה מהבורא, וכמו שכל המלאכים עומדים בביטול לאלוקות, ובמילא אין בתפילה מקום להתפשטות מציאותו.

ולכן, הגה עוד קודם התפילה, לפני אמירת תיבות התפילה, הרי עצם חגירת האבנט והעמידה לתפילה – מהווה ניתוק ממציותו ("אפריסין זיך פון זיין מציאות"), שהאדם מסתלק ממציותו שלו ("טרעט אפ פון זיך") ועומד להתפלל אל הקב"ה.

מה-שאי-כן בתורה – כיוון שבאה בשכל אנושי, שהוא מבין את התורה בשכלו האנושי, הרי אין בזה ניתוק ממציותו, ובמילא יכול לחשוב שיכול להישאר במציאותו, והראיה, שבהיותו במציאותו מבין את התורה. ויתירה מזה: בנוגע לתורה איתא בבוהר¹⁵ שצריך "לאפשא לה", דהיינו שיש צורך לחדש

11) שמעמדו ומצבו אינו משנה ("מאכט ניט אויס"). – מהנחה בלתי מוגה.
12) כמבואר בלקו"ת שם (מהנחה בלתי מוגה).
13) ר"ה יז, ב. ועיי"ש.
14) תשא לד, ו.
15) ח"א יב, ב. הובא בתו"א מקץ לט, ד.

– התועדויות' ח"ב עמ' 224.
8) בין אם הוא רוצה בכך ובין אם לאו – אין מניחים אותו להיכנס (מהנחה בלתי מוגה).
9) עה"פ (אסתר אה), "בחצר גינת ביתן המלך" (מהנחה בלתי מוגה).
10) מגילה יב, א.

ושבית שביו (כא,י)

ביד האדם לא רק לנצח את היצר, אלא גם לקחתו בשבי, כלומר – לנצח את היצר בעזרת היצר עצמו. שכן תפקידו של היצר לפתות את האדם לחטוא, והוא זריו במלאכתו זו כדי לעשות שליחות בוראו. מזה גופא יכול האדם ללמוד – להודרו בקיום רצון הקב"ה ולא להישמע לפתוי היצר. זאת ועוד: מרצונו של היצר-הרע ניתן ללמוד מהו רצונו של היצר-הטוב.

(כתר-שם-טוב עמי יז, נה)

* * *

"ושבית שביו" – תוכל להוציא מיד הקליפה דבר השבוי אצלה, כמבואר בתניא (פרק ז) ש"מי שהוא בזוללי בשר וסוכאי יין למלאות תאוות גופו... יורד חיות הבשר והיין שבקרב ונכלל לפי שעה ברע גמור... עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה'".

(לקוטי-שיחות כרך ב עמי 697)

לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם, הקם תקים עמו (כב,ד)

"לא תראה את חמור אחיך" – אם ראית יהודי הדומה לבהמה טמאה; "או שורו" – יהודי הדומה לבהמה כשרה; "נופלים בדרך" – כלומר, שנפלו מדרגת אדם לבחינת בהמה; "והתעלמת מהם, הקם תקים עמו" – אסור לך להתעלם אלא חובתך לעזור להם ולהקים מנפילתם. מן השמים גרמו שתראה בנפילתם כדי שתעזור להם; "לא תראה... והתעלמת" – לולא היה הדבר שייך לך, לא היית רואהו.

(לקוטי-שיחות כרך ב עמי 633)

והאם רובצת על האפרוחים (כב,ו)

"אם" רומז לבנינה, ו"אפרוחים" – למידות אהבה ויראה. שכן ההתבוננות בגדולת ה' "מולידה" אהבת ה' ויראתו. הרמזים לכך: א) "אפרח" בגימטרייה חס"ד גבור"ה (אהבה ויראה). ב) האותיות א' ופ' של תיבת "אפרח" הן ראשי תיבות אהבה ופחד. ג) בתיבת "האפרחים" ישנן האותיות יראה.

(לקוטי לוי-צחק לתניא עמי לב)

כי תבנה בית חדש (כב,ח)

הרבי מהר"ש הלך פעם ברחוב בלויית אחד מחסידיו, ובדרכם עברו ליד מקום שבו עסקן פועלים בהקמת בית. הרבי שם לב שחתיכות קטנות של עץ נפלו מידי הפועלים, מקצתן נפלו אל מתחת לבניין ונשארו שם, ומקצתן נפלו לצד הדרך, והעוברים והשבים ליקטו אותן לצורך בישול והסקה.

אמר הרבי:

הלא תראה שהקיסמים שאותם מלקטים זוכים להתברר, שכן יהודים משתמשים בהם לצורך בישול לכבוד שבת וכיוצא בזה; ואילו הקיסמים שנופלים מתחת לבניין אינם זוכים להתברר. זהו שנאמר "כי תבנה בית" – כשעוסקים בבניית בית, "חדש" – ראשי-תיבות "חאפ די שפענער" (=תפוס את החתיכות הדקות)...

(מפי השמועה)

פרשת כי-תצא

כי תצא למלחמה (כ"א)

"כי תצא" – מדברותך בהקב"ה, מיד "למלחמה" – תצטרך להילחם עם הרע.

(מגיד דבריו ליעקב עמי ז')

* * *

כי תצא למלחמה (כ"א)

במלחמת הרשות הכתוב מדבר (רש"י)

נאמר בספרים שמלחמה זו רומזת למלחמת היצר, ובכל-זאת אומר רש"י שמדובר במלחמת הרשות.

אומר על כך כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק:

העבודה בבחינת "אתכפיא" (הסחת הדעת והלב מעניינים בלתי-רצויים) היא "מלחמת חובה", כדכתיב (ש"לח טו), "ולא תתורו אחרי לבבכם", אך עבודה בבחינת "אתהפכא" (להפוך ולשנות את רצונות הלב מיסודם) היא "מלחמת רשות", שכן אינה שווה לכל נפש.

(אור-התורה דברים עמי תתסד)

* * *

ועוד: ידוע שעבודת התפילה נקראת "בירור בדרך מלחמה", שכן הנפש האלוקית מתלבשת אז בנפש הבהמית, והתלבשות זו דורשת מלחמה ויגיעה; ואילו לימוד התורה נקרא "בירור בדרך מנוחה", שהרי הלימוד ממשיך אור אלוקי בנפשו, ויצר הרע מתברר מאליו. מובן אפוא כי בירור בדרך מלחמה ("כי תצא למלחמה"), היא "מלחמת רשות", שהרי יש גם דרך אחרת – בירור בדרך מנוחה.

(לקוטי שיחות כרך יד עמי 85)

* * *

כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק היה מייעץ לנערים המתחילים בעבודת התפילה להתבונן לפני התפילה בדרגות נעלות ביותר, שכן כך יתבטל הרע ויוכלו להתפלל בכוונה.

וכך היה אומר:

"כי תצא למלחמה" – כשיוצאים למלחמת היצר בעת התפילה, צריכים להתבונן בדרגה כזו שהיא "על אויביך" לגמרי, שאין לרע קשר ואחיזה בה כלל.

(מפי השמועה)

על אויביך (כ"א)

כאשר תצא למלחמת היצר מתוך ביטחון שהקב"ה אכן עומד לימינך לעזור לך, הנה עצם היציאה, אפילו לפני שהחלה המלחמה עצמה, כבר תהיה באופן ד"על אויביך" – למעלה מהאוייב.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמי 697)

בתורה¹⁶, ובמילא יכול לחשוב ש"כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹⁷. מה-שאינ-כן בתפילה – הרי אומר "אתה חונן לאדם דעת", היינו, "שכל דעתו של האדם תלויה בהקב"ה, ועל-דרך זה בשאר הברכות, רופא חולים יכולים לגשם את האדם, צריך תחילה להתחזק ביראת-שמים על-ידי התפילה; אבל "שלא לעסוק בתורה" – אדרבה – שילמד חכמתו ורצונו של הקב"ה קודם התפילה? והביאור בזה²⁰ – על-פי המבואר לעיל,

עצם הגירת האבנט והעמידה לתפילה מהווה ניתוק

ממציאותו – האדם מסתלק ממציאותו שלו ("טרעט

אפ פון זיך") ועומד להתפלל אל הקב"ה

ומברך השנים כו', שכל צורכי האדם באים מהקב"ה, כך, שגם ללא כוונת יתירות, אלא על-פי פירוש המילות הפשוט, אין נתינת-מקום לישות ומציאות.

ולכן, אף שמצד הגילויים שלמעלה (היינו כפי שהעניינים נמשכים מלמעלה) תורה היא למעלה מתפילה, שהרי תורה היא המשכה מלמעלה, ואילו תפילה היא העלאה מלמטה (ולכן "אין דברי תורה מקבלין טומאה", מכיוון שיש בהם המשכת העצמות) – מכל-מקום, בנוגע לאדם הרי זה היפך הדברים, שבתפילה אין נתינת-מקום למציאותו, מה-שאינ-כן בתורה. ולכן יש צורך זהירות יתירה בלימוד התורה.

ד. וזהו גם הביאור במאמר רו"ל¹⁸ "זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו" ההיפך ד"סם חיים":

לכאורה אינו מובן: מכיוון ש"זכה נעשית לו סם חיים", הרי אם לא זכה – אינה נעשית לו סם חיים; אבל מדוע נעשית התורה היפך מ"סם חיים"?

הביאור בזה – על-פי האמור לעיל: "זכה" הוא מלשון הזדככות, כשהאדם מזכך את עצמו, "ללמוד לשמה" (כפרש"י) – אזי "נעשית לו סם חיים"; אבל כשאינו מזכך את עצמו – אזי נעשית התורה היפך מ"סם חיים", כיוון שבאופן זה יש נתינת-מקום שתהיה ניקה לחיצונים, שיכול לחשוב שמעמדו ומצבו

ד. ועל-פי זה יובן מה שמצינו בגמרא¹⁹ "אבא בנימין אומר... על תפילתי שתהא... סמוך למטתי", "שלא לעשות מלאכה ושלא לעסוק בתורה כשעמדתי ממיטתי עד שאקרא קריאת-שמע ואתפלל":

לכאורה אינו מובן: "שלא לעשות מלאכה", עניינים של עסק העולם, מובן שאין לעשותם קודם התפילה, דכיוון שעניינים אלו

(19) ראה תוס' שם.

(20) ראה לקו"ת ברכה צ"ב.

(16) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. וש"נ.

(17) עקב ח"ו.

(18) ברכות ה"ב ובפרש"י.

עתה טוב הוא, שהרי אפילו כשאינו מזכך את עצמו לומד הוא תורה ומבינה.

[בהמשך העניין דובר שכן הוא בכללות החילוק בין המצוות המלוכשות בגשם להמצוות שאינן מלוכשות בגשם – שהמצוות המלוכשות בגשם, אף ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו"²¹, מכל-מקום, מרגישים בהן הנאה גשמית, ולכן מוכרחים לזהירות יתירה בהן²²].

ז. ועל-פי זה יוכן גם כן סדר החודשים דניסן ותשרי בזמני השנה:

חודש ניסן – הוא הזמן לתורה, ואילו חודשי אלול ותשרי – הם הזמן דתפילה (כמבואר לעיל בהמאמר²³).

וחודש תשרי, שעניינו תפילה, הוא ראש-השנה של כל ימי השנה, גם של חודש ניסן, שעניינו תורה, והיינו, שאף שתורה היא למעלה מתפילה, הרי ראש-השנה גם לגבי התורה – הוא עניין התפילה דווקא.

כלומר: כפי שהסדר הוא מצד הקב"ה – חודש ניסן הוא "ראשון גו' לחודשי השנה"²⁴, כולל לחודש תשרי, כיוון שמצד סדר הגילויים מלמעלה – תורה היא למעלה מתפילה (כנ"ל); אבל כפי שהסדר הוא מצד ימי העולם, דהיינו מצד האדם העובד – בהכרח שתהיה התחלת סדר העבודה בתפילה דווקא, ורק אז לימוד התורה הוא כדבעי.

ז. ישנו טעם נוסף להאמור לעיל, שבלמוד התורה יש צורך בזהירות יתירה יותר מאשר בעבודת התפילה:

כיוון שתפילה היא מלמטה למעלה, הרי כאשר התפילה אינה כדבעי, אזי מקלקל האדם

עניין שלו. כלומר: עניין התפילה הוא הרגש האדם, שהרי עניין התפילה הוא שצריך לידע "לפני מי אתה עומד"²⁵, ולהבין פירוש המילות כו', דבלאו-הכי אין זה עניין התפילה כלל. ולכן, כשישנו הרגש הנ"ל, אלא ש"מתגנבת" בו איזה פנייה – אזי מקלקל האדם עניין שלו: ההרגשים שלו, השכל והמידות שלו; אבל אין הוא מקלקל עניין אלוקי, שהרי זו עבודה שמלמטה למעלה.

מה-שאינ-כן בלימוד התורה, שהוא עניין שמלמעלה למטה – הרי כאשר לימוד התורה אינו כדבעי, ומצד זה ישנה יניקה לחיצונים, מקלקל הוא עניין של הקב"ה כביכול, דהיינו שנוטל עניין אלוקי, ועל-ידו גופא מורד הוא בהקב"ה!

ועל-דרך מה שכתוב בקונטרס עץ-החיים²⁶, שבכוח התורה גופא מחדש הוא היתרים; תחילה – בדברי הרשות, ואחר-כך בדברים האסורים, עד ש"מטהר את השרץ בק"ן טעמים"²⁷, וכל זה – בכוח התורה גופא. וזהו ביאור נוסף במאמר הגמרא "לא זכה נעשית לו" ההיפך ד"סם חיים".

ח. אלא מאי, יכולים לטעון שאמרו חז"ל²⁸ "המאור שבה מחזירן למוטב" ובכן:

לכל לראש – העניין ד"מחזירן למוטב" יכול להיות "בגלגול זה או בגלגול אחר" (בלשון אדמו"ר הזקן²⁹).

ונוסף לכך – עניין זה יכול להיות כדברי הגמרא³⁰ "הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן... ומחזירן למוטב".

וטעם הדבר – מצד העניין האמור גופא:

לצאתם מברית-המועצות. כמחצית מזמן היחידות' (שארחה כעשר דקות) הוקדשה לתלמיד.

הרבי: איך קוראים לך?

אא"נ: אברהם אליהו.

הרבי: היכן אתה לומד?

אא"נ: ב'אהלי תורה' [בארץ-הקודש למדתי בנחלת-הר-חב"ד אבל בשהותי בחודש תשרי נכנסתי ללמוד ב'אהלי תורה' נ.י.]

הרבי: מיהו המלמד?

אא"נ: הרב אברהם גערליצקי.

הרבי: איזה גמרא אתה לומד?

אא"נ: בבא-מציעא.

הרבי: איזה פרק?

אא"נ: שניים או חזין.

הרבי: מה ההלכה ב"שניים או חזין בטלית"?

אא"נ: יחלוקו.

הרבי: איך "יחלוקו"? אם תחתוך את הבגד אף אחד לא ייהנה ממנו?!

אא"נ: מוכרים את הבגד ואת דמיו מחלקים בין שניהם.

(הרבי שאל עוד שתי שאלות; אחת אינה זכורה להנ"ל ולגבי השנייה – בנוגע לשבועה – השיב לרבי שעדיין לא למד את הגמרא).

הרבי חייך והרעיף עליו ברכות רבות.

האם: האם להשאיר אותו כאן ב'אהלי תורה' (אין לנו קרובי משפחה וקשה הפרידה)?

הרבי (קם מכסאו ופסק): ודאי!

וגודל השכר של כל המתעסק בזה, הרי מובן בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הבעש"ט, אשר אהבת הקב"ה לכל אחד ואחת מבני ישראל גדולה יותר גם מאהבת הורים זקנים לבנם יחידם הנולד להם לעת זקנותם, ובמילא מובנת הנחת-רוח הנגרמת להקב"ה על-ידי חינוכם הטוב כרצונו יתברך...

הרבי מוסיף ומציין ב"נ.ב.": "מוסגר פה המחאתי פרטית, בתוך השתתפותי ברכישת הבניין בשעה טובה ומוצלחת".

גם במכתב משנת תש"כ (אגרות-קודש כרך יט עמ' רלא) כותב הרבי:

ואשרי זכותו של כל אחד ואחת מהמשתתפים בהחזקת והרחבת המוסד חינוך על טהרת הקדש "אהלי תורה" אשר בברוקלין, ובוודאי יוסיפו אומץ בזה, כפסק רז"ל מעלין בקודש, וכל המוסיף מוסיפין לו בכל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות גם יחד.

'יחידות' לתלמיד 'אהלי תורה'

ב'יחידות' מיוחדת, שזכה לה הרה"ח הרב שניאור-זלמן שיחי' גוראריה בחודש מרחשוון תשכ"ג, פירט הרבי שמות של שישה עסקנים הפעילים בענייניו וביניהם – "מיכאל טייטלבוים, מנהל אהלי-תורה"...

להלן תוכן 'יחידות' בפירסום ראשון של תלמיד שלמד ב'אהלי תורה' וזכה שהרבי יאשר את לימודיו במוסד זה.

הרה"ח הרב אברהם-אליהו ניימרק שיחי' (כיום בשיכון חב"ד בלוד) נכנס עם הוריו (אביו הרב שמואל-דוד ניימרק ע"ה ואמו – תברלחט"א – מרת זלטה) ל'יחידות' ב"א בתשרי תשל"ג. היתה זו השנה הראשונה

שנדפס ב"מבוא" שם ס"ג.

(27) עירובין יג,ב.

(28) פתיחתא דאיכ"ר ב. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.

(23) פ"ב (תר"מ ח"ד ע' 267).

(24) בא יב,ב.

(25) ראה ברכות כח,ב.

(26) ראה שם פ"ב פל"א. וראה גם במכתב (30) סנהדרין צו,ב.

נחת-רוח לקב"ה

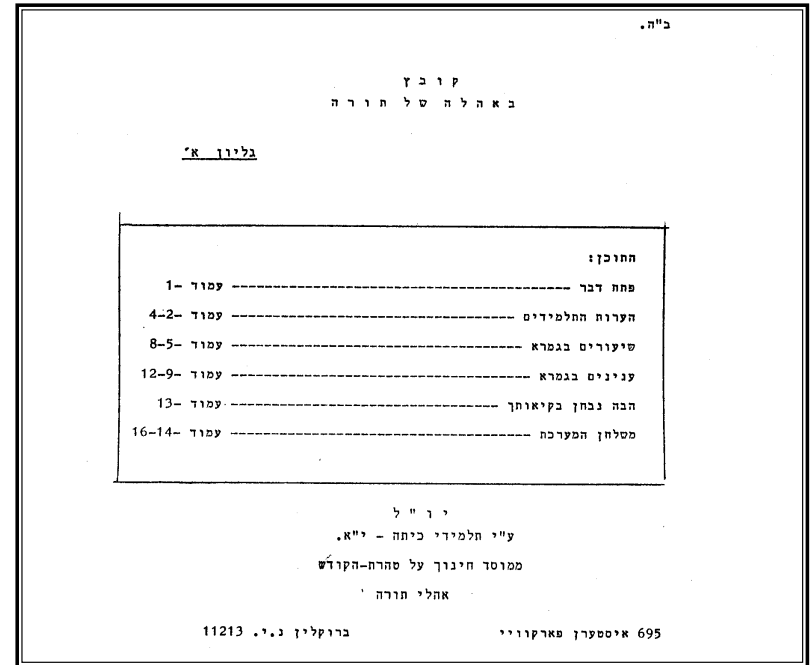
ויהי-יצונו שילך הלוח והוסיף הן בכמות והן באיכות, עד שיהיה באופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה עד לנחלה בלי מצרים, שהרי כלשון הכתוב, פי ה' דיבר.

הרבי מזכיר במכתבו את ח"י באלול "יום הולדת שני המאורות, הבעש"ט ורכנו הזקן, אשר מסרו נפשם על חינוך ילדי בני ישראל כידוע".

בכ' באלול תשי"ח כותב הרבי מכתב מיוחד (אגרות-קודש כרך יז עמ' שלד-שלה) אל "הנהלת המוסד חינוך על טהרת הקדש 'אהלי תורה' אשר בברוקלין, נ.י. ובראשם הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה מיכאל שי' ה' עליהם יחיו". כותב להם הרבי:

שלום וברכה!
בנועם נודעתי מגמר רכישת הבניין, ואשר היום וגם נתינת כוח, לכל אלו ההולכים בעקבותיהם, ההולכים בהווה או על-כף-פנים ילכו ומאן ולהבא,

שהרי ההודעה על-דבר זה – ודאי שהוראה היא

חברת שיצאה לאור על-ידי תלמידי המתיבתא במקביל לחוברת הערות שיוצאת לאור על-ידי הישיבה גדולה

עבר לרשותם. ויהי-יצונו שיהיה בשעה טובה ומוצלחת, מוצלחת בכל ענייני המוסד, ובעיקרו – לחנך התלמידים מתאים לרצון וכוונת רבותינו נשיאנו זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע.

שיצליחו בעבודה קדושה האמורה, חינוך על טהרת הקדש על-פי תורתנו תורה תמימה, תורת הנגלה ותורת החסידות גם יחד, להקים תלמידים זרע בך ה' אשר בצדק יאמר עליהם, ראו גידולים שגידלנו.

כיוון שהתורה עניינה המשכה מלמעלה למטה, עניין אלוקי, אי-אפשר שהתורה תישאר אצלו במעמד ומצב שבו הוא נמצא, ולכן בהכרח שסוף כל סוף יהיה עליו לחזור בתשובה ("מחזירן למוטב"); אלא שעניין זה יכול להיות

בארץ-ישראל, אף שגם שם נמשכת ההשפעה דרך הע' שרים, אין זה אלא "בדרך מעבר" ולא "בדרך התלבשות"³⁵.

י. וביאור החילוק בין "דרך מעבר" ל"דרך

מכיוון ש"זכה נעשית לו סם חיים", הרי אם לא זכה, אינה נעשית לו "סם חיים", אבל איך ומדוע נעשית לו התורה ההיפך מ"סם חיים"!

באחד משני האופנים האמורים. וביתיים – הרי זה ההיפך מ"סם חיים".

מ. והנה, כשם שישנו העניין האמור (שדווקא בעניינים נעלים יותר צריך להיות זהירות יתירה) בחילוקי הזמנים (חודש אלול ותשרי) ובחילוקי העניינים (תורה ותפילה) – כן הוא גם בחילוקי המקומות.

ובהקדמה: שנינו³¹ "עשר קדושות הן", ובכללות, החילוק הוא בין שני מקומות: ארץ-ישראל וחוץ-לארץ.

והנה, החילוק בין ארץ-ישראל לחוץ-לארץ הוא – שארץ-ישראל היא "ארץ אשר גו' עיני הוי' אלוךך בה"³². ומקשים: הרי "לית אתר פנוי מיניה"³³, ואם כן, מדוע דווקא בנוגע לארץ-ישראל נאמר ש"עיני הוי' אלוךך בה"? והתירוץ – שבארץ-ישראל אין להשרים שלמעלה שליטה.

והפירוש בזה³⁴ – שהחילוק בין ארץ-ישראל לחוץ-לארץ הוא, שבהוץ-לארץ מתלבשת ההשפעה האלוקית בהע' שרים, מה-שאיין-כן

התלבשות³⁶ – יובן על-פי משל: המשל ל"דרך מעבר" הוא – מאדם הכותב דבר-שכל באצבעותיו, שאף שהדבר-שכל נמשך אמנם דרך אצבעותיו, מכל-מקום אין זה אלא "בדרך מעבר" בלבד, שהרי השכל נשאר בטהרתו, והאצבעות אינן משנות אותו כלל, אלא שהוא רק עובר ("דרך מעבר") דרך האצבעות.

מה-שאיין-כן "דרך התלבשות" – הוא כמשל ה"מן" שנקרא "לחם אבירים"³⁷, לחם שמלאכי השרת ניזונים בו³⁸, ומכיוון שמלאכים אין להם גוף גשמי כלל, הרי מובן, שגם "לחמם" של המלאכים אינו מזון גשמי, ואף-על-פי-כן היה ה"מן" מזון גשמי. ונמצא, שירידת המן למטה היתה "בדרך התלבשות" – שהעניין ד"לחם אבירים" (לחם רוחני) התלבש בגשמיות, ונשתנה למזון גשמי.

ומשל נוסף ל"דרך התלבשות" – מכסף וזהב, ששורשם הוא כסף וזהב רוחניים – אהבה ויראה³⁹, ואף-על-פי-כן, בהגיעם למטה נעשים דבר גשמי, שזוהו עניין של התלבשות ושינוי המהות – שמאהבה ויראה רוחניים

(31) כלים פ"א מ"ו.
(32) עקב י"ב.
(33) תקו"ז תנ"ז (צ"ב).
(34) ראה תניא אנה"ק סכ"ה (קלט"ב). וראה גם 'תורת-מנחם – התועודיות' ח"ג עמ' 77.
(35) ראה סה"מ מלוקט ח"ה עמ' קמב. וש"נ.
(36) ראה לקו"ש ח"ט עמ' 11, ובהערות שם. וש"נ.
(37) תהילים עח, כה.
(38) יומא ע"ב.
(39) ראה תו"א ר"פ יושב. ובכ"מ.

נעשה כסף וזהב גשמיים, ויתירה מזה, שאפשר להשתמש בהם לעניינים בלתי רצויים. ולכן מצינו שגם כאשר דבר מסויים נמשך כבר בשורשו, יש צורך בבקשה נוספת כדי שיומשך בגשמיות, כידוע סיפור הבעש"ט בעניין זה, שעליו מיוסדים כמה וכמה מאמרים⁴⁰.

יא. וזהו החילוק באופן המשכת ההשפעה בין ארץ-ישראל לחוץ-לארץ: בחוץ-לארץ – מתלבשת ההשפעה האלוקית על-ידי השרים (דהיינו – "בדרך התלבשות"), מה-שאינ-כן בארץ-ישראל הרי זה "בדרך מעבר" בלבד, היינו, שגם כשהשפעה מגיעה למטה הרי הוא עדיין עניין אלוקי, כמשל הדבר-שכל העובר דרך האצבעות, שמעבר זה לא פעל עליו, ונשאר בטהרתו, וכמו כן העניינים שבארץ-ישראל הם אלוקות כמו שהיא.

אלא, שמצד ההעלם והסתור, אין רואים בעיני בשר שההשפעה שבארץ-ישראל היא אלוקות, ועד שאי-אפשר לחלק (פאנאנדרטיילן") ולחוש היכן מסתיימת "חוץ-לארץ" והיכן מתחילה "ארץ-ישראל"; אבל, אין זו אלא התעלמות לעיני בשר, בכדי שיהיה עניין הבחירה חופשית, אבל האמת היא שכל העניינים שבארץ-ישראל הם אלוקות כמו שהיא, בטהרתה.

יב. יוצא מזה, שכשם שמבואר לעיל בעניין דתורה ותפילה, שכיוון שהתורה היא עניין אלוקי, צריך להיות בזה זהירות ביותר – כן הוא גם בנוגע לארץ-ישראל, שכיוון שעניינה אלוקות, הרי כאשר ההנהגה בה אינה כרבעי, גרוע הדבר הרבה יותר מאשר בחוץ-לארץ. והטעם לזה – כיוון שנוסף על עצם המרידה

שהאדם מורד בהקב"ה, הרי כאשר מרידה זו נעשית בארץ-ישראל, יש בה עוד שני עניינים: (א) מרידה זו היא בפני המלך, שהרי ארץ-ישראל היא "ארץ אשר גו' עיני הוי' אלוקיך בה", והרי זה בבחינת "לכבוש את המלכה עמי בבית"⁴¹;

(ב) לשם מרידה זו משתמש הוא באלוקות גופא כביכול – שמורד במלך באמצעות ענייני "פלטין של מלך"⁴² גופא.

ומטעם זה מצינו שהיו נוהגים זהירות יתירה בנוגע לנטיעה לארץ-ישראל, וגם אלו שהיתה להם היכולת לזה בגשמיות – נמנעו מלנסוע. וכדאיתא בתשב"ץ (קטז)⁴³, שמי שאינו בטוח שיוכל לשמור על התורה ומצוות ולנהוג בהתאם לרצונו של הקב"ה – מוטב שלא יסע לארץ-ישראל.

יג. וזהו פירוש נוסח התפילה "ומפני חטאינו גלינו מארצנו", כיוון שאין ארץ-ישראל יכולה לסבול עניין של חטא – דלכאורה אינו מובן: אם החטא הוא חמור כל כך – כיצד יכול חוץ-לארץ לסבולו? – אלא הטעם הוא, כנ"ל, דכיוון שארץ-ישראל היא "פלטין של מלך", אין היא יכולה לסבול שום עניין המנוגד לרצונו של המלך; אם זה עניין ד" (מפני) חטאינו" – אין לו מקום בארץ-ישראל.

אלא, שמצד ההעלם והסתור, וכדי שיהיה עניין הבחירה חופשית – הרי המצב בגשמיות הוא, שגם כאשר ישנו העניין ד" ומפני חטאינו", אפשר להיות בארץ-ישראל.

ופנימיות הטעם בזה הוא – לפי שרצונו של הקב"ה הוא שישבו בתשובה, וכיוון שהקב"ה הוא "ארץ אפיים", ממתין הוא עד שישבו בתשובה, כפי שמצינו⁴⁴ שמצד טעם זה "נכרים מרקדין בהיכלו ושותק... שנותן ארץ-אפיים

40) ראה סה"מ מלוקט ח"ד עמ' רצא ואילך. וש"נ.
41) לשון הכתוב – אסתר ו,ח.
42) ראה במדב"ר פי"ט, יג. תשב"ץ שבערה הבאה.
43) בסופו אות תקנט.
44) במוסף דיו"ט.
45) יומא ס"ט, ב (לגירסת הע"י). וראה ירושלמי

40) ראה סה"מ מלוקט ח"ד עמ' רצא ואילך. וש"נ.
41) לשון הכתוב – אסתר ו,ח.
42) ראה במדב"ר פי"ט, יג. תשב"ץ שבערה הבאה.
43) בסופו אות תקנט.
44) במוסף דיו"ט.
45) יומא ס"ט, ב (לגירסת הע"י). וראה ירושלמי

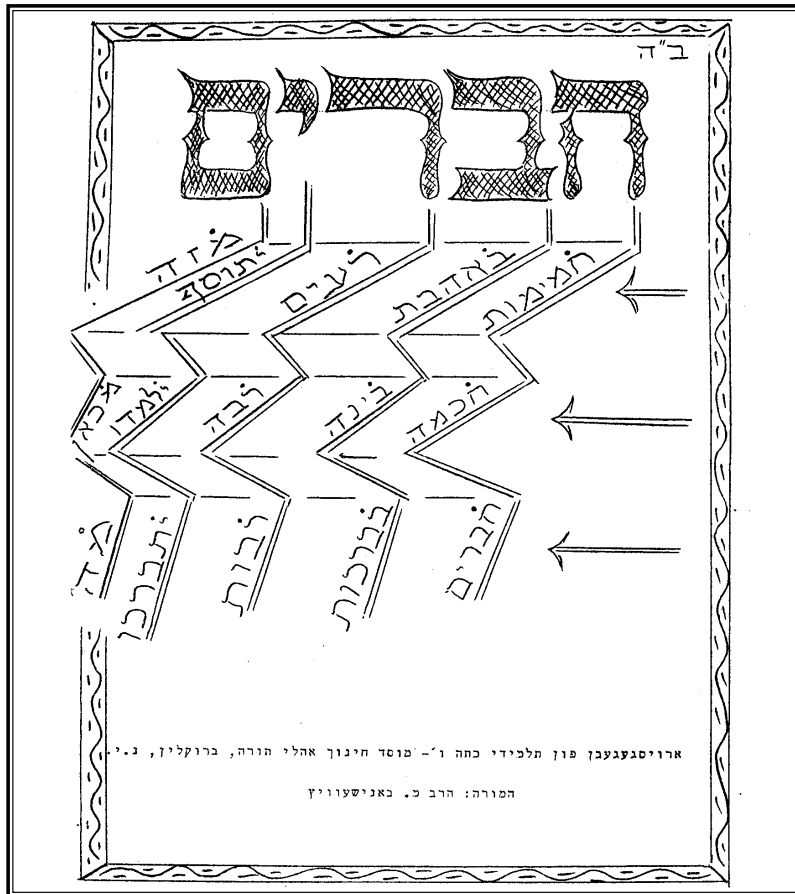
אלו! ועל-אחת-כמה יוכמה ילדים – עד תשע שנים, עד י"ב שנה – והייתי אומר גם לגבי השנים הבאות... רצונו של הקב"ה לשכון דווקא **במוחו של ילד יהודי** – לוקחים מוח זה ומטמאים אותו בחכמות חיצוניות!... היכן היא הגאוה היהודית!?

דיבורים נחרצים אלו גרמו לכך שיום אחרי שמחת-תורה התקבץ קומץ חסידים, ובראשם הרה"ח ר' מיכאל שי' טייטלבוים, אשר שכרו 'מלמד' ופתחו כיתת לימוד קטנה, שהייתה היסוד ואבן היסוד למוסד המפואר 'אהלי תורה'.

נושא הרבי דברים בהתרגשות גדולה ביותר ובתוכנם אף ביטויים חריפים. הרבי מזכיר את פתגמו של הרבי הרש"ב ש"שמחת-תורה לא מוזיק", ולכן יהיה זה "בחסד וברחמים". אך גם כך הדברים נוקבים. בין השאר אומר הרבי:

ג' השנים הראשונות, שבהן הילד מתחיל ללמוד, זה היסוד העיקרי להצלחתו בעתיד. ודווקא בזמן הזה לוקחים את הילד ומטמאים את מוחו באנגלית, גראמטיקע וכיוצא-בזה!

הלוואי שגם **גדולים** לא היו יודעים עניינים

חוברת שיצאה לאור באידיש על ידי כיתה ו'

'חדר' על טהרת הקודש

הרבה מאוד השקיע הרבי בהקמת מוסדות חינוך "על טהרת הקודש", כלומר, כאלה שבהם ילמדו הילדים אך ורק תורה בלי "חכמות חיצוניות" ❑ ברשימה זו מתואר אודות מוסד חינוך על טהרת הקודש - "אהלי תורה" בניו-יורק

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

— קביעות עיתים בלימוד התורה, הנגלה והחסידות, עבודת התפילה וקיום המצוות וכו'. וכאשר מדובר על בחינה — לא לבחון למדן גדול, שאף אחד מלבד הצמח-צדק אינו מסוגל לבחון אותו — אלא לבחון את בנו המהרי"ש וחבריו, כיתת ילדים בני שבע, שלמדו התחלת גמרא עם חלק מהתוספות. ובכל זאת לא סמך הצמח-צדק על שליח ולא על מישוהו אחר שיוכל לעשות זאת ולמסור לו את התוצאות, אלא הוא עצמו בחן אותם מדי חודש בחודשו, ואחר-כך נתן להם מתנת כסף.

וההוראה מזה: יש הטוענים שכאשר מציעים להם ללכת ולשכנע ילד יהודי שיתחיל ללמוד אל"ף בי"ת — אין זה עניין שמתאים עבור חכמים ומשכילים כמותם, וזה יכול להיעשות על-ידי תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם. על כך אומרים להם שכבר היה לעולמים — היו יהודים גדולים כמוך, גבירים גדולים ולמדנים גדולים וחסידיים גדולים, ובכל זאת התאים להם להתעסק בעצמם עם ילד קטן, ולא באופן של הכרח אלא באופן של קביעות בזמן, שביום פלוני בחודש הוא קורא לילדים הקטנים, ומדבר איתם בסגנון שלהם, כדי שלא להפחיד אותם עם הגדלות שלו, ולקרב אותם ולתת להם להבין את היוקר של התורה והמצוות ולימוד התורה, והוא גם זוכר אחר-כך לקחת מכספו ולתת לילד הקטן מתנה.

מטמאים מוחות הילדים!

יום שמהת-תורה תש"טו. בעת ההתוועדות

מאות ואולי אלפי מוסדות חינוך קמו מאז ראשית נשיאותו של הרבי. כל מוסד קובע ברכה לעצמו. ברשימתנו זו התמקדנו באחד מהם, בארצות-הכרית (המשך יבוא, אודות מוסד שני בארצנו-הקדושה ושלישי באירופה). יודגש מראש: מטרת הרשימה היא לרכז התייחסויות של הרבי להקמת מוסדות על טהרת הקודש, ואין בהזכרת אישים מסויימים או באי-הזכרתם של אחרים כדי להגדיל או להמעיט את חלקם בעשייה.

סיפור מפליא על הצמח-צדק

בהתוועדות י"ט בכסלו תשכ"ו (שיחות-קודש תשכ"ו עמ' 89-91) הפיק הרבי הוראה ממנהגו של הרבי הצמח-צדק לבחון את הרבי המהר"ש ובני-גילו (בהיותם כבני שבע) על מה שלמדו ב'חדר'. הרבי הקודם סיפר כי נהג כן מדי חודש בחודשו. אומר הרבי כך:

הגע עצמך — זהו סיפור מפליא. היה זה בשנת תר"א, כשהצמח-צדק כבר היה בשיאה של נשיאותו, רבי לחסידיים; בשיאה של תקופת היותו פוסק שאלות-ותשובות לכלל ישראל והיותו אחד העסקנים הכי גדולים בנוגע למצבה של היהדות ברוסיה ויחס הממשלה כלפיה; באחת התקופות הקשות של רדיפות מצד הממשלה כלפי היהודים, דבר שדרש ממנו התבוננות וגם השתדלות גדולה ביותר למציאת עסקנים ושתדלנים וצדדים ודרכים לביטול הגירות. וכל זה בנוסף לעבודתו עם עצמו

לרשעים", דהיינו שממתין שישובו בתשובה.

* * *

יד. איתא⁴⁶ בפרי-עץ-חיים⁴⁷ ש"להוי' ויאמרו לאמר אשירה"⁴⁸ ראשי-תיבות אלול. וצריך להבין: (א) מהי השייכות דעניין זה לחודש אלול? (ב) מה פירוש תיבת "לאמר"? פירוש תיבת "לאמר" בכל מקום הוא — לומר לזולת, אבל, כיוון שכל בני ישראל היו שם, איך מתאימה כאן תיבת "לאמר"? — אלא, "לאמר" כאן פירושו לדורות, שבכל דור ודור יהיה "אשירה להוי' כי גאה גאה".

כאשר יהודי אוהו ב"אשירה להוי'" — אזי "גאה גאה", וכדברי התרגום "אתגאי על גיותניא". והיינו, דאף שישנם "גיותניא", שהם השרים שלמעלה, הנהגת הטבע על-פי סדר

השתלשלות, מכל-מקום, כשיהודי מוסר את עצמו להקב"ה, מבטל הקב"ה עבדו את כל העולם יחד עם השרים, שכולם נמצאים תחתיו. וזוהי העבודה דאלול: "ויאמרו לאמר אשירה לה'" — להתמסר להקב"ה, שזוהו עניין התשובה, "והרוח תשוב אל האלוקים"⁴⁹, שזוהו נמשכת ("קומט ארויס") גם התנועה ד"אשירה". ותנועת ההתמסרות להקב"ה פועלת גם על יהודי נוסף — "ויאמרו לאמר", ואמירה לדורות, ואזי "כי גאה גאה", שנעשה בעל-הבית על העולם, "עבד מלך — מלך"⁵⁰, עבד של הוי', ש"מלך גאות לבש"⁵¹.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ראה, מברכים החודש אלול היתשט"ו — בלתי מוגה*; 'תורת-מנחם — התוועדות' תשט"ו, חלק שני (יד) עמ' 276-289)

46 שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באדי"ש), ונדפסה בלקו"ש ח"ב עמ' 379 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איהו ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
47 שער ר"ה פ"א. וראה סה"מ תשי"א עמ' 319 (תורת-מנחם — התוועדות ח"ג עמ' 299).
48 בשלח טו, א.
49 קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האיניו. ובכ"מ.

50 ספרי ופרש"י דברים א, ז. ועוד. וראה שבועות מז, ב.
51 תהילים צג, א.

(* שיחה זו נדפסה בלה"ק בבטאון חב"ד (חוברת יב עמ' ה ואילך) עם כמה וכמה תיקונים מכ"ק אדמו"ר, שנעקרו למהדורה זו.

החיסרון הכי עיקרי - משיח צדקנו!

הרי אפור לדחוק את הקיץ?

כאשר יהודי מרגיש שחסר לו דבר מסויים – הרי גם אם עושה "חשבון" שאינו ראוי כו', יש עליו חיוב מן התורה לבקש מהקב"ה שימלא את חסרונו!

אתה חושב שאינך ראוי לכך – אל תעלים עובדה זו, ובלאו הכי לא יועיל אם תרצה להעלים... אלא תאמר שלמרות שאינך ראוי, מכל-מקום, מבקש אתה מהקב"ה שימלא חסרונו, מכיוון שהקב"ה ציווה בתורתו "שיהא אדם... שואל צרכיו שהוא צריך להם"!

ובכן: החיסרון הכי עיקרי של בני ישראל הוא – שנמצאים עדיין בגלות, חושך כפול ומכופל, ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... ומכיוון שישנו ציווי בתורה "שיהא אדם... שואל צרכיו שהוא צריך להם" – שואלים יהודים ומבקשים מהקב"ה שמשח צדקנו יבוא תיכף ומיד "משיח נאו"!!

אילו היו צדיקים – 'ועמך כולם צדיקים' – עושים 'דעם אמת' שטורעם... [=מרעישים באמת] 'וואלט מען שוין לאנג פטור געווארן פון דעם גלות'... [=כבר זומן היינו נפטרים מהגלות] אלא שישנו ציווי ואזהרת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שאמר, "לא מרצוננו גלינו כו' ולא בכוחותינו אנו נשוב כו'" ועל-דרך שאין לדחוק את הקיץ;

אבל לאיך – לא מדובר כאן אודות דחיקת הקיץ, שהרי כבר "כלו כל הקיץ", לא אתמול ולא שלשום, כי-אם בזמן הגמרא...

ומכיוון שכן, צועקים יהודים "עד מתי?!...! און אז מ'שרייט – דערשרייט מען זיך" [=וכשצועקים, הצעקה נשמעת ופועלת], ומתוך שמחה וטוב לבב, ופועלים את הגאולה האמיתית והשלימה באופן ד"לא עיכבן כהרף עין", תיכף ומיד ממש.

כאשר יש דין ומשפט בבית-דין של מעלה, אומרים להם – "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו":

במחילה מכבודכם, לפני שניגשים אתם לרון את היהודי – רדו נא למקומו של היהודי, בעולם-הזה הגשמי והחומרי, "און מאטערט זיך אפ" [=ויגעו עצמכם] שבעים או שמונים שנה, ואז... נראה מה יהיה אתכם!!!

[...] וזהו גם שמסיימים לאחרי אמירת פרקי-אבות, "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם כו'", כלומר, מכיוון שהקב"ה רוצה וחפץ בזכותם של ישראל, ולא עורף אלא שמשתדל להרבות בזכותם – הרי מובן, שגם בית-דין של מעלה צריך ללמוד מהנהגתו של הקב"ה, ולזכות את ישראל.

ופשיטא שצריכים "לזכות את ישראל" בעניין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

(מהתוועדות שבת פרשת כ"תצא תשמ"ה, יתורת-מנחם – התוועדות' תשמ"ה כרך ה עמ' 2899, 2904 – בלתי מוגה)

חודש אלול - חשבון על כל השנה

עבודה המאחדת את כל ישראל

חודש אלול הוא ה"ירח ימים" שבו צריך להיות החשבון על כל השנה כולה, כדאיתא בכתבי האריז"ל שזהו עניין ד"ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", שזוהי ההכנה המתאימה לראש-השנה...

ונמצא, שהעבודה דחודש אלול מאחדת את כל ישראל, מהקטן שבקטנים עד לגדול שבגדולים, שכן, אף שכל אחד ואחד עושה את חשבונו הפרטי, כיצד עברה אצלו השנה החולפת, מכל-מקום, הנקודה הפנימית – עצם החשבון, ותכליתו ומטרתו, ההכנה לראש-השנה – היא אצל כל ישראל בשווה.

ויש להוסיף ולבאר את אחדותם של ישראל בעבודה דחודש אלול – בפרטיות יותר:

איתא באחרונים שגם תלמידי-חכמים שבמשך כל השנה עיקר עסקם בלימוד התורה, הרי בחודש אלול ממעטים מהזמן דלימוד התורה כדי להוסיף בתפילה ותחנונים. כלומר, עיקר העבודה דחודש אלול, חודש הרחמים, היא – לא כל-כך לימוד התורה, אלא בעיקר תפילה ותחנונים.

ועל-פי זה מובן שבעבודה דחודש אלול מודגש עניין האחדות – מכיוון שעניין ההתחלקות הוא בלימוד התורה יותר מאשר בעבודת התפילה:

בלימוד התורה – ישנם חילוקי דרגות לפי-ערך החילוקים בהבנה והשגה דכל אחד ואחד מישראל. [...] מה-שאינ-כן בתפילה – לא מצינו שיש חלק פרטי לכל אחד ואחד מישראל, שהרי, נוסח התפילה הוא בשווה אצל כל ישראל.

ואדרבה – באותה מידה שבלימוד התורה מודגש הצורך לגלות את חלקו הפרטי בתורה, הרי, בעבודת התפילה ההדגשה היא על ביטול מציאותו הפרטית.

עניין נוסף בעבודת חודש אלול המדגיש את אחדותם של ישראל – עניין הצדקה:

בחודש אלול נוהגין להרבות בצדקה. ומרומז גם בראשי תיבות ד"אלול" – שהרי אחד הראשי-תיבות ד"אלול" הוא "איש לרעהו ומתנות לאביונים".

[...] ויש לומר, שעניין האחדות בחודש אלול מודגש גם בכך שבראשי-תיבות ד"אלול" מרומזים כל ענייני העבודה:

נוסף על האמור לעיל ש"אלול" ראשי-תיבות "איש לרעהו ומתנות לאביונים", עניין הצדקה – הרי ידוע שבראשי תיבות ד"אלול" מרומזים גם שאר הקווין, תורה ותפילה, ונוסף לזה, גם עבודת התשובה, וגם עניין הגאולה (כמדובר כמה פעמים).

וכל חמשה עניינים הנ"ל – תורה, תפילה וצדקה, תשובה וגאולה – מתאחדים בתיבה אחת, "אלול".

(מהתוועדות שבת קודש פרשת שופטים, א' דראש-חודש אלול ה'תשמ"ז – יתורת-מנחם – התוועדות' תשמ"ז כרך ד עמ' 297-299 – בלתי מוגה)